

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบพรรณนา โดยการออกเก็บข้อมูลภาคสนาม จากผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้และลักษณะการแสดงพื้นบ้าน ของชาวไทยมุสลิม มีวัตถุประสงค์เพื่อนำคิดปะวัตนธรรมเป็นกลไกในการพัฒนาชุมชน โดยความร่วมมือจากผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะศิระอำเภोजะนะ ตำบล ป่าชิง จังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ชีระคณะ เส้น การิม โดยทำการเก็บข้อมูลจากบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

- นายอัญญีสุกโกะ หมะชะเหม็ม 68 หมู่ 3 ต.บ้านนา อ.จะนะ จ.สงขลา
- นายเส้น เหลาะหมาน 45 หมู่ 7 ต.ป่าชิง อ.จะนะ จ.สงขลา
- นายศักดิ์ศิลป์ หมะชะเหม็ม 19/1 หมู่ 7 ต.ป่าชิง อ.จะนะ จ.สงขลา
- นายเจ๊ะมุ มะเริ่ม 22/1 หมู่ 7 ต.ป่าชิง อ.จะนะ จ.สงขลา
- นายมายิ สุทรง 76 หมู่ 4 ต.บ้านนา อ.จะนะ จ.สงขลา
- นายเจะนิ มะแอ 19/1 หมู่ 7 ต.ป่าชิง อ.จะนะ จ.สงขลา
- นายคอเลาะ สมาน 3/1 หมู่ 7 ต.ป่าชิง อ.จะนะ จ.สงขลา

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. รูปแบบในการเล่นซีลสำหรับการต่อสู้แข่งขัน
2. รูปแบบในการเล่นซีลเพื่อการพิธีกรรม
3. รูปแบบในการเล่นซีลเพื่อการบันเทิง
4. รูปแบบการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นวิจัยคุณภาพ เพื่อให้การได้ข้อมูลอย่างสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยจะใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. อุปกรณ์การเก็บข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกวิดีโอ กล้องถ่ายรูปใช้บันทึกข้อมูลเก็บไว้เป็นหลักฐานและตรวจสอบ เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
3. แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม เป็นแบบบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้พบเห็น และสังเกตขณะทำการศึกษา ได้แก่
  - การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) และการสอบถามข้อมูล โดยวิธีการเก็บข้อมูลแบบสโนว์บอลล์ (Snowball) เป็นการตั้งคำถามอย่างอิสระภายใต้กรอบเนื้อหาที่ต้อง เพื่อให้ทราบคณะซีลที่มีความสามารถในการแสดงจนเป็นที่รู้จักแพร่หลายและมีผลงานให้เห็นเป็นประจักษ์ ทั้งนี้ได้มีการตั้งประเด็นคำถามไว้ก่อนล่วงหน้าแล้วแต่เป็นคำถามกว้างเพื่อหาประเด็นข้อมูลเจาะลึกต่อไป
  - การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตโดยตรงขณะทำการศึกษาลักษณะท่าทางจากการแสดง ขณะที่ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นกำลังสาธิตท่าทางการต่อสู้และทำการบันทึกเพื่อการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องแล้วนำมาใช้การสังเกตโดยอ้อม

จากข้อมูลที่บันทึกไว้ด้วยเครื่องบันทึกเสียง เครื่องวิดีโอและเครื่องบันทึกเสียง เพื่อตรวจสอบความแม่นยำยิ่งขึ้น

4. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured interview) ใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ข้อมูลด้านลักษณะการแสดง และ รูปแบบการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านชีละ กรณีศึกษาชีละเส้น การิม เป็นการศึกษาด้วยวิธีการอุปมาน (Inductive Approach) ตามข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วนำมาพรรณวิเคราะห์ (Analysis description) โดยมีวิธีดังนี้

1. การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลแนวลึก และเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จึงเลือกวิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้ประโยชน์เพื่อการรวบรวมข้อมูลและเพื่อการตรวจสอบข้อมูล มีลักษณะข้อมูล ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary sources) โดยการสัมภาษณ์ สังกัดผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary sources) ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

- ห้องสมุดสถาบันราชภัฏสงขลา
- ห้องสมุดสถาบันทักษิณคดีศึกษา
- ห้องสมุดศูนย์วัฒนธรรม ม.อ.ปัตตานี
- เขตการศึกษา 3

เมื่อได้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ นำมาจัดกระทำ ดังนี้

1.1 การคัดลอกข้อมูลที่มีอยู่แล้ว อันได้แก่ งานเอกสารและงานวิจัยมาทำการรวบรวมข้อมูลแล้วคัดเลือก จัดระบบข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยแล้วนำมาพรรณนาวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวกับลักษณะการเล่นและรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้

1.2 การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อการสังเกตโดยตรงขณะผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นสาธิตทำทางการเล่นชี่ละ และทำการบันทึกเพื่อการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น แล้วนำมาใช้การสังเกตโดยอ้อมจากข้อมูลที่บ้านทักไว้

1.3 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

1.4 การตรวจสอบข้อมูลเพื่อความถูกต้องโดยการตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า (Triangulation) ด้านเนื้อหาข้อมูลและวิธีการเล่นจากผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องและในหลายโอกาสด้วยวิธีสอบถามและการตรวจเนื้อหา

2. วิเคราะห์ข้อมูล

2.1 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสาร งานวิจัยและการสัมภาษณ์มาสรุป รวบรวมเนื้อหาตีความ และดึงความที่มีสาระสำคัญ แยกแยะประเด็น แล้วเรียบเรียงเป็นลายลักษณ์อักษร

2.2 นำข้อมูลที่เรียบเรียงเนื้อหาแล้วมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของเนื้อหา แล้วนำไปให้ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยตรวจสอบ นำผลมาสรุปประเด็นสาระสำคัญ เพื่อจัดเป็นระบบองค์ความรู้

2.3 นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้านรูปแบบการเล่นชี่ละในโอกาสต่าง ๆ ตลอดจนรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการค้น

หาความจริงเพื่อบันทึกอย่างเป็นระบบ โดยการรวบรวม ประเมิน เหตุผล ตรวจสอบแล้วสังเคราะห์ นำข้อมูลที่วิเคราะห์ สังเคราะห์แล้วมาตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

2.3 แกะไข ปรับปรุง ข้อผิดพลาดของข้อมูล ที่วิเคราะห์แล้วรวบรวม

ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis description)

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย ในครั้งนี้ ดำเนินการดังนี้

1. การคัดลอกข้อมูลที่มีอยู่แล้ว อันได้แก่ งานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทำการรวบรวมข้อมูล คัดเลือก จัดระบบข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้แล้วนำมาพรรณนาวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและศักยภาพของท้องถิ่น

2. การสร้างแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม ตามแนวคิดจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกต

3. การสร้างแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) และการสอบถามข้อมูล ทั้งนี้ได้มีการตั้งประเด็นคำถาม(guideline)ไว้ก่อนล่วงหน้าแล้ว แต่เป็นคำถามกว้างเพื่อหาประเด็นข้อมูลเจาะลึก ข้อมูลที่ได้จะทำการจดเก็บบันทึกไว้ในแบบบันทึกภาคสนาม

4. การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตโดยตรงขณะทำการสาธิตการเล่น และทำการบันทึกทำทางการต่อสู้ เพื่อการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง แล้วนำมาใช้กับการสังเกตและสอบถามอย่างไม่เป็นทางการ โดยอ้อม จากข้อมูลที่บันทึกไว้ในหลายโอกาสอีกครั้ง

5. การสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ตามลักษณะข้อมูลที่เก็บไว้จากแบบบันทึกภาคสนาม โดยปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

6. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – structured interview) เพื่อเก็บข้อมูลด้านรูปแบบการ

เล่นซีดและเครือข่ายการเรียนรู้ เลือกสัมภาษณ์จากผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น การเก็บข้อมูลนี้จึงถูกกำหนดและควบคุมโดยกรอบที่เกิดขึ้นจากการสังเกตและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ในการสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเสียงและจดบันทึกประเด็นสำคัญ เพื่อป้องกันความผิดพลาดของการฟังและการสูญหาย และสามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น

7. การตรวจสอบข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านเนื้อหาข้อมูล จากผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น

8. การรวบรวมข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระบบเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเป็นประเด็นที่เป็นองค์ความรู้แล้วนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์เป็นรูปเล่มต่อไป

